

Біологія і екологія

Дата – 03.04.2020. Викладач. Білей В.Й.

Тема уроку. Закономірності спадковості.

Пояснення навчального матеріалу

Основні закономірності спадковості

Перший закон Менделя: закон одноманітності гібридів першого покоління

Основні закономірності спадковості визначив 1865 року видатний чеський дослідник Грегор Мендель. Досліди він провів на гороху посівному, схрещуючи рослини з альтернативними проявами ознак (верхівкові квітки — пазушні квітки, червоні пелюстки — білі пелюстки, зелене насіння — жовте насіння). В усіх випадках у гібридів першого покоління F_1 виявлялася лише одна з пари — домінантна ознака (пазушні квітки, червоні пелюстки, жовте насіння). Так був встановлений закон одноманітності гібридів першого покоління.

Явище переважання у гібридів першого покоління ознак лише одного з батьків Г. Мендель назвав домінуванням ознака, яка виявляється у гібрида і гальмує розвиток іншої альтернативної ознаки, була названа домінантною, а ознака, яка не виявила себе, — рецесивною.

Закон одноманітності гібридів першого покоління (перший закон Менделя): у фенотипі гібридів першого покоління проявляється лише один із двох станів ознаки — домінантний. Аа — жовті 100 %.

2. Другий закон Менделя: закон розщеплення

Насінини, що було зібрано з рослин у першому досліді (F_1), були пораховані й висаджені наступної весни для отримання гібридів другого покоління (F_2). У другому поколінні деякі рослини мали жовті насінини, а інші — зелені. Ознака, що була відсутня у F_1 , знову з'явилася у F_2 .

Процес появи у другому поколінні ознак обох батьківських організмів (домінантних і рецесивних) має назву розщеплення. Розщеплення підкоряється певним кількісним закономірностям, а саме: $3/4$ від загальної кількості рослин мали жовті насінини (домінантна ознака) і лише $1/4$ — зелені (рецесивна ознака) співвідношення кількості рослин з домінантною ознакою до кількості рослин з рецесивною ознакою становить 3:1. Це означає, що рецесивна ознака гібрида першого покоління не зникла, а лише була пригнічена і виявилася в другому поколінні. Мендель назвав її рецесивною.

Розщеплення у F_2 у певному кількісному співвідношенні домінантних і рецесивних ознак під час схрещування гібридів першого покоління (двох гетерозиготних особин) за фенотипом 3:1, а за генотипом 1:2:1 було назване законом розщеплення, або другим законом Менделя.

Другий закон Менделя: під час схрещування двох гетерозиготних організмів, тобто гібридів, які аналізуються за однією парою альтернативних ознак, у потомстві спостерігається розщеплення за фенотипом у співвідношенні 3:1 і за генотипом у співвідношенні 1:2:1.

УЗАГАЛЬНЕННЯ, СИСТЕМАТИЗАЦІЯ Й КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ І ВМІНЬ УЧНІВ

1. Розв'язати задачу

У людини ген довгих вії домінує над геном коротких вії. Олена — жінка з довгими віями, у батька якої вії були короткими, взяла шлюб з Олександром — чоловіком з короткими віями. Яка ймовірність народження в цій родині дитини з довгими віями? Скільки різних генотипів може бути серед дітей цього подружжя?

Домашнє завдання. Опрацювати §31